

DON CHUANO MOKYMAS • KITA TIKROVĖ
KELIONĖ Į IKSTLENĄ • SAKMĖS APIE JĖGĄ
ANTRASIS JĖGOS RATAS • ERELIO DOVANA
VIDINĖ UGNIS • TYLOS GALIA
SAPNAVIMO MENAS • AKTYVIOJI BEGALYBĖS PUSĖ
MAGIŠKIEJI JUDESIAI

CARLOS
CASTANEDA

TURINYS

DON CHUANO MOKYMAS

7

KITA TIKROVĖ

99

KELIONĖ Į IKSTLENĄ

237

SAKMĖS APIE JĖGĄ

387

ANTRASIS JĖGOS RATAS

537

ERELIO DOVANA

679

VIDINĖ UGNIS

831

TYLOS GALIA

967

SAPNAVIMO MENAS

1095

AKTYVIOJI BEGALYBĖS PUSĖ

1239

MAGIŠKIEJI JUDESIAI

1365

DON CHUANO MOKYMAS

JAKIŲ PAŽINIMO KELIAS

*Skiriu don Chuanui ir dar dviem žmonėms,
pasidalijusiems su manimi
magiško laiko jausmu*

Aš keliauju tik tokiu keliu, kuris turi arba gali turėti širdį. Aš einu juo, o mano vienintelis tikslas – nueiti tuo keliu iki galo. Einu juo ir be atvangos dairausi. Einu ir dairausi, kol gyvas.

– Don Chuanas

... visa, ką galime padaryti – rasti pradžios tašką ir nusibrėžti be galo ilgo kelio kryptį. Iliuzija tēra bandymai susisteminti medžiagą ir baigti tyrimą. Tobulas – nors tobulumas čia subjektyvi sąvoka – tampa mokinyš, gebantis pranešti viską, ką patyrė.

– Georg Simmel

 PRATARMĖ

ŠI KNYGA YRA ir etnografinė, ir alegorinė. Mokomas don Chuano, Carlosas Castaneda veda mus tamsiu tuneliu į visiškai kitokį ir mums nesuprantamą pasaulį. Šį pasaulį don Chuanas pasiekdavo vartodamas haliucinogeninius augalus: kaktusą pejotlį (*meskalitą*), durnaropes (*yerba del diablo*) ir tam tikrus grybus (*humito*). Tačiau tai nėra vien haliucinacijos, nes don Chuanas subtiliai veikia rašytoją ir kitokiais būdais, o šio interpretacijos suteikia įvykiams prasmę, kurią jo dėka galime suvokti ir mes.

Antropologija mus moko, kad pasaulis skirtingose vietose apibūdinamas skirtingai. Ir ne vien todėl, kad žmonės turi skirtingus papročius, tiki kitus dievus ar kitaip įsivaizduoja pomirtinį gyvenimą. Taip atsitinka todėl, kad skirtingoms tautoms pasaulis yra vis kitokios formos. Skiriasi jau pačios metafizinės prielaidos: erdvė nepaklūsta Euklido geometrijai, laikas nėra nepalaujama vienakryptė tėkmė, priežastingumas nesilaiko Aristotelio logikos taisyklių, žmogus nesiskiria nuo nežmogaus ar gyvenimas nuo mirties taip, kaip tai yra įprasta mūsų pasaulyje. Antropologai teigia, jog mes galime šį tą sužinoti apie kitus pasaulius iš tautų kalbų, mitų ar apeigų. Don Chuanas leidžia mums žvilgtelėti į jokių genties mago pasaulį, o žvelgdami haliucinogeninių augalų paveikto žmogaus akimis, mes priimame jį kaip visiškai kitokią tikrovę. Tai ypatingas šio kūrinio bruožas.

Šis pasaulis, pasak Castanedos, kad ir kitoks, turi savo vidinę logiką. Ir rašytojas stengiasi paaiškinti ją, remdamasis asmeniniais išgyvenimais ir vadovaudamasis magiškuoju don Chuano supratimu. Galbūt jam tai ir ne visai pavyksta, bet dėl šito jau kaltas ne jis. Kalta mūsų suvokimą ribojanti kultūros ir kalbos įtaka. O rašytojas pasiekia savo tikslą: supriešina jokių mago pasaulį su mūsų, kitaip sakant – neįprastos tikrovės pasaulį su įprastuoju.

Antropologija padeda suprasti, jog mūsų pačių pasaulis yra tam tikra etnokultūrinė struktūra. Tyrinėdami kitas etnokultūrinės erdves, mes pamatome savo pasaulį iš šalies ir drauge imame suvokti, koks turėtų būti tikrasis pasaulis, tai yra pasaulis, esantis tarp mūsų etnokultūrinės struktūros ir kitų panašių struktūrų.

Don Chuano išmintis ir rašytojo talentas, be visa ko kita, leidžia mums pažvelgti į save ir į savo tikrovę kitu žvilgsniu. Kaip ir visose alegorijose, viskas priklauso tik nuo stebėtojo, ir jokio aiškinimo nereikia.

Carlosas Castaneda kalbėtis su don Chuanu pradėjo studijuodamas antropologiją Los Andželo universitete. Mes dėkingi rašytojui už kantrybę, drąsą ir įžvalgumą bei už perteiktas savo potyrių detales. Jis demonstruoja pagrindinį gero etnografo bruožą – sugebėjimą suvokti svetimą pasaulį. Aš tikiu, kad šį kelią jis rodo širdimi.

– Walter Goldshmidt

 ĮVADAS

1960-ŪJŲ METŲ VASARĄ aš, tuometinis Los Andželo universiteto antropologijos fakulteto studentas, keletą kartų vykau į pietvakarius rinkti informacijos apie vietinių indėnų vartojamus vaistinius augalus. Čia aprašomi įvykiai prasidėjo vienos tokios kelionės metu. Laukiau autobuso pasienio miestelio stotyje, kalbėjausi su draugu, kuris keliavo drauge kaip mano gidas ir padėjėjas. Staiga jis pasilenkė arčiau ir sušnabždėjo, kad senas žilaplaukis indėnas, sėdintis prie lango – geras augalų, o ypač pejotlio, žinovas. Paprašiau draugo mus supažindinti.

Draugas pasisveikino su indėnu: priėjo ir paspaudė ranką. Truputį pakalbėjęs, davė ženklą prieiti ir man, o pats, net nesupažindinęs mūsų, pasišalino. Senasis indėnas nė kiek nesuglumo. Aš prisistačiau, jis pasisakė esąs Chuanas ir paklausė, kuo galįs padėti. Kalbėdamas jis vartojo mandagaus ispaniško kreipinio formą. Aš jam ištiesiau ranką, jis ją paspaudė, paskui mudu nutilome. Tyla buvo natūrali ir įprasta. Nors tamsus senio veidas ir kaklas buvo raukšlėti, akivaizdžiai bylojo apie garbų amžių, mane nustebino nepaprastai judrus ir raumeningas jo kūnas.

Pasakiau, kad renku duomenis apie vaistinius augalus. Nors iš tikrųjų bemaž nieko netuokiau apie pejotlį, užsiminiau, kad žinau nepaprastai daug ir kad jis turėtų didžiulius bendraudamas su manimi. Kol aš gražbyliau, jis lėtai linktelėjo ir žvilgtelėjo į mane, bet nieko nepasakė. Aš išsigandau pažvelgti jam į akis, ir visa ši nemaloni scena baigėsi mirtina tyla. Pagaliau, po nepaprastai ilgai užsitęsiosios pauzės, don Chuanas atsistojo ir pažvelgė pro langą. Atvažiavo jo autobusas. Jis atsisveikino ir nuvažiavo.

Susierzinau, kam tiek kvailai tauškiau žmogui, o šis tik pervėrė mane akimis. Grįžo draugas. Sužinojęs, kad iš don Chuano nieko nepešiau, jis ėmė mane guosti: pasakė, kad senis esąs apskritai nekalbus ir užsisklendęs. Vis dėlto slogus pirmojo susitikimo įspūdis ilgam išliko atmintyje.

Iššniukštinau, kur gyvena don Chuanas, ir vėliau keletą kartų jį aplankiau. Vis stengiausi išprovokuoti pokalbį apie pejotlį, bet veltui. Tačiau mudu tapome draugais, ir mano tyrimai buvo pamiršti arba bent jau įgavo visai kitokią kryptį. Bičiulis, supažindinęs mane su don Chuanu, kartą paaiškino, kad senasis indėnas gimęs ne Arizonoje, kur mes susitikome, o Meksikoje, Sonoros valstijoje, jokių indėnų gentyje.

Iš pradžių don Chuanas man atrodė tik įdomus žmogus, daug nusimanantis apie pejotlį ir puikiai kalbantis ispaniškai. Tačiau aplinkiniai tikėjo, kad jis turi „slaptų žinių“ ir yra *brucho*. Ispaniškas žodis *brucho* reiškia gydytoją, žiniuonį, raganių, burtininką. Šis žodis dažniausiai apibūdina žmogų, valdantį antgamtinės jėgas, paprastai blogąsias.

Tik po visus metus trukusios pažinties don Chuanas ėmė manimi pasitikėti. Vieną dieną jis pasakė, kad turi tam tikrų žinių, kurias gavo iš savo mokytojo, arba, kaip jis jį vadino, *globėjo*.

Vieną dieną Don Chuanas pasakė, kad galėčiau tapti jo mokiniu, bet perspėjo, kad turiu rimtai tai apsvarstyti, nes mokymas būsiąs ilgas ir atkaklus.

Kalbėdamas apie savo mokytoją, don Chuanas dažnai vartojo žodį *diablero*. Vėliau sužinojau, kad terminą *diablero* vartoja tik Sonoros indėnai, apibūdindami žmogų, užsiimančią juodąja magija ir galintį pasiversti gyvūnu: paukščiu, šunimi, kojotu ir panašiai. Kartą

būdamas Sonoroje patyriau, ką indėnai mano apie *diablero*. Tą naktį vairavau automobilį, su manimi važiavo du mano draugai indėnai. Staiga kelią perbėgo gyvūnas, panašus į šunį. Vienas bendrakeleivis tarstelėjo, kad tai visai ne šuo, o didžiulis kojotas. Aš pristabdžiau ir privažiavau arčiau kelkraščio, norėdamas geriau išsižiūrėti į gyvūną. Jis dar kelias sekundes pastovėjo lempų šviesoje, paskui pasislėpė krūmuose. Tai, be abejonės, buvo kojotas, tik dvigubai didesnis, nei paprastai užauga kojotai. Baisiausiai susijaudinę mano draugai nutarė, kad tai iš tiesų keistas gyvūnas, o vienas iš jų nusprendė, kad tai *diablero*. Kiek vėliau apklausiau vietinius indėnus, ką jie mano apie *diablero* egzistavimą. Perpasakojau šį nutikimą daugybei žmonių, domėjausi jų nuomone.

– Ar tu manai, kad tai buvo kojotas, Čojau? – paklausiau vieno jauno indėno.

– Kas žino. Bet ne, vis dėlto šuo. Kojotas mažesnis.

– O gal tai buvo *diablero*?

– Nesąmonė. Tokių dalykų nebūna.

– Kodėl taip manai?

– Žmonės visko prisigalvoja. Kertu lažybų, kad jei būtum pagavęs tą gyvūną, būtum pamatęs, jog tai paprasčiausias šuo. Kartą turėjau reikalų kitame mieste, atsikėliau dar prieš aušrą, pasibalnojau arklį, išėjau į kelią, žiūriu – tamsus šešėlis, panašus į didelį žvėrį. Arklys pasibaidė ir išmetė mane iš balno. Buvau gerokai išsigandęs, o paaiškėjo, jog tai moteris,ėjusi į miestą.

– Tai sakai, Čojau, kad netiki, jog *diablero* egzistuoja?

– *Diablero*? O kas tai per daiktas? Pasakyk man, kas yra *diablero*?

– Nežinau, Čojau. Manuelis, tas, kuris važiavo su manimi tą naktį, sakė, jog anas kojotas galėjo būti *diablero*. Gal tu galėtum man pasakyti, kas yra *diablero*?

– Na, sakoma, kad *diablero* – tai *brucho*, galintis pasiversti kuo tik nori. Tačiau visi žino, kad tai paistalai. Seniai daug tauškia apie *diablero*, bet iš mūsų, jaunų, tokių nesąmonių neišgirsi.

– Koks tai buvo gyvūnas, kaip manai, donja Lusa? – paklausiau pagyvenusios moters.

– Vienas Dievas nežino, bet aš manau, kad tai buvo ne kojotas. Būna taip, kad pažiūri – atrodo kojotas, o iš tikrųjų – visai ne. Beje, o tas kojotas bėgo ar ėdė?

– Lyg stovėjo, bet kai aš į jį pažvelgiau, pasirodė, kad jis kažin ką ėdė.

– Ar tu tikras, kad jis nieko neturėjo įsikandęs?

– Visko gali būti... Ar tai svarbu?

– Žinoma! Jeigu jis ką nors nešėsi dantyse, tai nebuvo kojotas.

– Tuomet kas?

– Vyras arba moteris.

– O kaip jūs vadinate tokius žmones, donja Lusa?

Ji neatsakė. Visaip bandžiau tai išpešti, bet veltui. Galų gale ji pasakė nežinanti. Paklausiau, ar tokius žmones vadina *diablero*, o ji tarė, kad tai vienas jų pavadinimas.

– O tu pati ar pažįsti nors vieną *diablero*?

– Pažinojau vieną moterį. Sako, kartą ji pasivertė kale ir naktį įslinko į baltojo žmogaus namą vogti sūrio. Baltasis nušovė ją medžiokliniu šautuvu. Tuo pat metu, kai baltojo name buvo nušauta kalė, savo lūšnoje mirė moteris. Susirinkę moters giminaičiai nuėjo pas baltąjį žmogų reikalauti atlygio. Baltasis paklojo nemažą pinigų sumą – esą už jos nužudymą.

– Kaip jie galėjo reikalauti išpirkos, jei baltasis žmogus nušovė viso labo šunį?

– Jie teigė, jog baltasis žinojo, kad tai ne šuo, mat su juo buvo kitų žmonių, mačiusių, kaip šuo atsistojo ant užpakalinių kojų ir siekė sūrio nuo padėklo, pakabinto po stogu. Tie

žmonės tykojo vagies, nes baltojo žmogaus sūris dingdavo kiekvieną mielą naktį. Taigi baltasis nužudė vagį, žinodamas, jog tai ne šuo.

– Ar tebėra likusių *diablero*, donja Lusa?

– Apie tai garsiai niekas neplurpia... Na, sakoma, kad jų nebėra, bet aš tuo abejoju, kadangi vienas iš *diablero* šeimos narių turi perimti jo žinias. *Diablero* turi savus įstatymus, ir vienas jų liepia išmokyti savo meno vieną iš giminaičių.

– Kaip manytum, Chenarai, koks tai buvo gyvūnas? – paklausiau kito seno indėno.

– Šuo iš kurios nors vietinės rančos, suprantama. Kas gi daugiau?

– O ar tai negalėjo būti *diablero*?

– Diablero? Ar kuoktelėjai! Nėra jokių *diablero*.

– Ar tu nori pasakyti, kad jų nėra dabar, ar kad jų nebuvo iš viso?

– Kitados buvo, tas tiesa. Tai visi žino? Bet žmonės jų labai bijojo ir visus išgalabijo.

– Kas tai padarė, Chenarai?

– Gentainiai. Paskutinis man žinomas *diablero* gyveno netoliese. Savo burtais jis nužudė dešimtis, o galbūt net šimtus žmonių. Taip nebegalėjo ilgiau tęstis. Vieną naktį visi susirinę užpuolė jį iš pasalų ir sudegino gyvą.

– Kada tai buvo?

– 1942 metais.

– Ar tu pats tai matei?

– Ne, bet žmonės vis dar šneka apie tą įvykį. Sako, kad net pelenų neliko, nors malkos, skirtos laužui, buvo drėgnos. Liko tik didžiulė riebalų bala.

Nors don Chuanas ir laikė savo mokytoją *diablero*, jis niekada neminėjo mokymosi vietos ir mokytojo vardo. Apskritai don Chuano asmeninis gyvenimas man liko paslaptis. Iškvociau iš jo tik tiek, kad jis gimė 1891 metais JAV pietvakariuose, o vėliau beveik visą gyvenimą praleido Meksikoje. 1900 metais jo šeimą drauge su tūkstančiais kitų Sonoros indėnų šeimų Meksikos vyriausybė ištrėmė į centrinę Meksiką, ten jis gyveno iki 1940-ųjų. Kadangi don Chuanui teko nemažai keliauti, jo žinias galėjo veikti daugybė dalykų. Nors jis save laikė Sonoros indėnu, nemaniau, kad jo žinios telpa į siauras tų vietų genčių kultūros ribas. Ir apskritai aš visai nesiruošiau aiškintis don Chuano atstovaujamos kultūros ištakų.

Don Chuano mokiniu tapau 1961 metų birželį. Iki to laiko jo akivaizdoje elgiausi kaip tikras antropologas ir mudviejų pokalbių fragmentus slapta užsirašinėdavau. Vėliau, pasikliaudamas užrašais ir atmintimi, juos atkūriau. Tačiau kai tapau jo mokiniu, toks užsirašinėjimo būdas nebetiko, nes mes šokinėdavome nuo vienos temos prie kitos. Ilgai protestavęs, don Chuanas leido man užrašinėti mūsų pokalbius atvirai. Aš dar norėjau ši bei tą nufotografuoti ir įrašyti į garso juostą, bet su tuo jis nesutiko.

Iš pradžių mokiausi Arizonoje, o don Chuanui persikėlus į Meksiką – pas jį Sonoroje. Aiškios dienotvarkės nebuvo, aš tiesiog atvažiuodavau pas jį kelioms dienoms man patogiu metu. Mano vizitai padažnėdavo ir pailgėdavo vasaromis. Žvelgdamas į praeitį turiu pripažinti, kad toks nereguliarus mokymasis nebuvo sėkmingas, nes norinčiam pažinti magijos meną buvo reikalinga absoliuti ir nuolatinė mokytojo kontrolė, o jos nebuvo. Tačiau toks būdas turėjo ir savo privalumų: likau nepriklausomas, galėjau viską vertinti kritiškai. Ir vis dėlto 1965-ųjų rugsėjį aš atsisakiau toliau mokytis.

Po kelių mėnesių nutariau sutvarkyti ir susisteminti užrašus. Kadangi medžiagos buvo labai daug ir ne visa ji vertinga, nutariau susikurti klasifikavimo sistemą. Suskirsčiau duo-

menis temomis ir surašiau hierarchiškai pagal tai, kiek jie buvo svarbūs asmeniškai man. Tokiu būdu susidarė tokia klasifikavimo tvarka: haliucinogeninių augalų vartojimas, magijoje vartojami mišiniai ir atliekamos procedūros, jėgos įvaldymas ir elgesys su ja, vaistinių augalų vartojimas, dainos ir legendos.

Tačiau kritiškai įvertinęs sukauptą patirtį pamačiau, kad tokie bandymai klasifikuoti nieko gera neduoda, tik atsiranda papildomos schemas, o bet koks mėginimas racionalizuoti tas schemas tik dar labiau supainioja situaciją. Man to visiškai nereikėjo. Nutraukęs mokymąsi, keletą mėnesių mažiau apie savo potyrius. Aš buvau susidūręs su tam tikra tikėjimo sistema, kuri buvo paremta praktiniais metodais. Jau po pirmos „sesijos“, kurioje dalyvavau, man tapo aišku, jog don Chuano mokymas turi savo griežtą vidinę logiką. Kartą nusprendęs perduoti man savo žinias, jis pateikdavo jas nuosekliai ir palaipsniui. Būtent tokią tvarką man ir buvo sunkiausia perprasti.

Tokį mano nesugebėjimą suprasti būtų galima aiškinti tuo, kad net po ketverių mokymosi metų aš tebebuvo naujokas. Buvo aišku, kad don Chuanas perėmė žinių perdavimo būdus iš savo *globėjo*, taigi ir manieji sunkumai tikriausiai prilygo tiems, kuriuos buvo patyręs don Chuanas. Kartą jis pats pasakė, kad mudu panašūs į naujokus ir kad jis taip pat nesugebėdavęs suprasti savo mokytojo. Tokios pastabos leido man spręsti, kad kiekvienam naujokui, indėnas jis ar ne, magijos dalykai sunkiai suvokiami, patiriami pojūčiai – keisti ir svetimi. Man, vakarietiškos kultūros žmogui, tie pojūčiai buvo tokie keisti, kad jų nebuvo įmanoma paaiškinti įprastais kasdieninio gyvenimo terminais, tad priėjau išvadą, kad bet koks mėginimas suklasifikuoti gautus duomenis savais metodais būtų bevaisis.

Taigi man tapo aišku, kad don Chuano žinias suprasiu tik tada, kai imsiu žvelgti į pasaulį jo akimis. Tik tada jos būtų įtikinamos ir aiškios. Stengdamasis suderinti savo ir don Chuano požiūrius supratau, kad kiekvienąsyk, bandydamas išaiškinti man savo žinojimą, jis griebdavosi tik jam vienam suprantamų metodų. Kadangi tie metodai man buvo visiškai svetimi, tai ir pamatyti pasaulio jo akimis aš negalėjau. Todėl pirmiausia turėjau pažinti kertinius jo mokymo principus. Dirbdamas šia linkme pastebėjau, kad pats don Chuanas labiausiai akcentuoja haliucinogeninių augalų vartojimą. Taigi ir aš pradėjau tai laikyti savo schemas pagrindu.

Don Chuanas vartojo tris haliucinogenų rūšis, kiekvieną atskirai ir atsižvelgdamas į aplinkybes: kaktusą pejotlį (*Lophophora williamsii*), durnaropę (*Datura innoxia*, arba *D. meteloides*) ir vieną grybų rūšį (tikriausiai *Psilocybe mexicana*). Haliucinogenines šių augalų savybes Amerikos indėnai pastebėjo dar prieš pasirodant europiečiams. Būtent dėl šių savybių augalus plačiai vartojo gydydami, burdami, ekstazei sukelti ar tiesiog maloniai būsenai palaikyti. Don Chuanas, pavyzdžiui, durnaropes ir grybus vartojo norėdamas įvaldyti jėgą, kurią jis vadino *sąjungininku*. O pejotlis, arba meskalitas, jam teikdavo išminties.

Don Chuanas labai vertino šiuos augalus, nes jų sukelta ypatinga būseną padėdavo, pasak jo, pažinti magijos pasaulį. Tokią būseną aš vadinau „neįprastos tikrovės“ pajauta – tai yra priešinga tam, kaip mes įprastai suvokiame pasaulį.

Don Chuano mokyme, kita vertus, magijos pasaulis buvo laikomas visai realiu dalyku. Jis pats buvo įsitikinęs, kad tik pažinus „neįprastą tikrovę“ įgyjamos praktinės žinios ir jėga. Jis teigė, kad kitos jo mokymo dalys yra vieni niekai, palyginti su šia. Toks jo požiūris užfiksuotas ir mano užrašuose. Pavyzdžiui, vieną dieną jis prasarė, kad kai kurie objektai turi sukauptę savyje jėgos. Pats don Chuanas esą neįjutęs ypatingos pagarbos „jėgos daiktams“,

jis tik kalbėjęs, kad jais neretai pasinaudoja silpnesnieji *brucho*. Aš dažnai kamantinėdavau jo apie tuos daiktus, bet jis, rodė, jais visiškai nesidomėjo. Vis dėlto kartą jis netikėtai tarė:

– Yra daiktų, kurie turi sukaupę daug jėgos. Jų apstu, įvaldyti juos padeda draugiškos dvasios. Šie daiktai yra įrankiai, bet ne šiaip sau įrankiai, o mirties įrankiai. Jie yra tinkami smūgiuoti kario ginklai. Jie skirti žudyti.

– Kokie tai daiktai, don Chuanai?

– Tai ne visai daiktai, greičiau – jėgos rūšys.

– Kaip įgyjama tokia jėga?

– Tai priklauso nuo to, kokios rūšies daikto tau reikia.

– O kiek yra tų rūšių?

– Aš jau sakiau – jų esama gausybė. Bet kas gali būti jėgos daiktas.

– O kurie galingiausi?

– Daikto jėga priklauso nuo savininko, nuo to, koks tai žmogus. Silpnesniųjų *brucho* daiktai – vieni juokai palyginti su galingųjų daiktais, nes pastarieji juos dar sustiprina savąja jėga.

– Kokie jėgos daiktai labiausiai paplitę? Kokius labiausiai mėgsta *brucho*?

– Čia nėra pomėgių. Visi jie – jėgos daiktai, visi iki vieno.

– O tu ar turi kokį, don Chuanai?

Jis neatsakė, o tik pažvelgė į mane ir sukikeno. Paskui ilgai tylėjo, tad aš pamaniau, kad mano klausimai jį erzina.

– Jėgos daiktai nevisagaliai, – galų gale atsakė jis. – Beje, aš įsitikinęs, kad tu čia nieko nesupranti. Man prireikė beveik ištiso gyvenimo, kad suvokčiau, jog vienui vienas *sajungininkas* atstoja daugybę vaikiškų jėgos daikčių. Nors kai buvau dar visai jaunas, jėgos dalykėlių turėjau.

– O kokie tai buvo daiktai?

– *Maiz pinto*, kristalai ir plunksnos.

– Kas yra *maiz pinto*, don Chuanai?

– Tai kukurūzo grūdelis su raudonu dryželiu per vidurį.

– Tik vienas grūdelis?

– Ne, *brucho* turi keturiasdešimt aštuonis grūdelius.

– Ką daro tie grūdeliai, don Chuanai?

– Kiekvienas jų gali įsiskverbti į žmogaus kūną ir jį nužudyti.

– Kaip gali grūdelis patekti į žmogaus kūną?

– Tai jėgos daiktas, jis turi įvairių galių ir sugeba įeiti į žmogaus kūną.

– Ką jis daro patekęs į žmogaus kūną?

– Jis įsiskverbia į kūną ir apsisotja krūtinės ląstoje arba žarnyne. Žmogus suserga, ir jei jį gydantis *brucho* silpnesnis už jį susargdinusįjį, ligonis po trijų mėnesių miršta.

– Ar jį galima kaip nors išgydyti?

– Vienintelis būdas – iščiulpti grūdelį, bet ne kiekvienas *brucho* išdrįstų taip pasielgti. Žinoma, *brucho* gali iščiulpti grūdelį, bet jeigu jam neužteks jėgų jo išmesti, grūdelis įsiskverbs į jo kūną ir nužudys jį patį.

– Kaip vis dėlto grūdelis sugeba įeiti į kūną?

– Nesuprasi, nes nežinai, kas tai yra grūdų burtai, beje, galingiausi iš visų burtų. Taigi imami du grūdai. Vienas įdedamas į ką tik prasiskleidusį geltonos gėlės žiedą. Gėlė padeda ma į tokią vietą, kur dažniausiai lankosi auka, pavyzdžiui, ant kelio, kuriuo ji kasdien eina.

Kai tik auka užlipa ant žiedo ar kaip kitaip jį paliečia – burtai suveikia. Grūdelis įsiskverbia į kūną akimirksniu.

– Kas tada atsitinka grūdeliui?

– Visa jo jėga sueina į žmogų, o grūdelis tampa laisvas. Jis tampa visiškai kitoks. Jis gali pasilikti kūne ar patekti kur nors kitur – tai jau nebeturi jokios reikšmės. Geriausiai yra numesti jį į krūmus paukščiams.

– Ar gali paukštis sulesti grūdelį, kol jo dar nepalietęs žmogus?

– Ne. Paukščiai nėra tokie kvaili. Jie jo iš tolo lenkiasi.

Paskui don Chuanas papasakojo, kaip galima įsigyti tokį jėgos grūdelį.

– Atmink, kad *maiz pinto* – viso labo instrumentas, bet ne *sajungininkas*, – pasakė jis. – Jei tu tai suprasi, tau nebebus sunku. Bet jei teiksi tokiems dalykėliams pirmenybę, būsi kvailys.

– Ar jėgos daiktai tokie pat galingi kaip ir *sajungininkai*? – paklausiau.

Prieš atsakydamas Don Chuanas paniekiamai nusijuokė. Mačiau, kad jis stengiasi būti kantrus su manimi.

– *Maiz pinto*, kristalai ir plunksnos tėra tik žaisliukai, palyginti su *sajungininku*, – atšovė jis. – Jie reikalingi tik tuomet, kai žmogus neturi *sajungininko*. Išskoti jų būtų tuščias laiko gaišinimas, ypač tau. Tau reikia įsigyti *sajungininką*. Jei pavyks, suprasi, apie ką aš kalbu. Jėgos daiktai – tai vaikų žaidimai.

– Nesuprask manęs klaidingai, don Chuanai, – užprotestavau. – Aš, žinoma, noriu įsigyti *sajungininką*, bet taip pat noriu kiek galima daugiau sužinoti. Tu juk pats sakei, kad žinojimas – tai jėga.

– Ne! – sušuko jis. – Jėga priklauso nuo tavo žinių kokybės. Koks gi tikslas žinoti beprasmius dalykus?

Pasak don Chuano, *sajungininkas* įsigyjamas haliucinogenais susikėlus neįprastos tikrovės būsenas. Jis manė, kad tik telkdamas dėmesį į tokią būseną ir atmesdamas kitus žinojimo aspektus aš adekvačiai suprasiu magiškąją tikrovę.

Čia pateikiu savo užrašus taip, kad jie sudarytų nuoseklų pasakojimą, todėl epizodai išdėstyti ne būtinai chronologiškai. Niekada neaprašinėdavau įspūdžių iškart patyręs tą būseną, o tik po kelių dienų, blaiviai ir atseit objektyviai viską apmąstęs.

Knygoje kalbu taip, kaip pasakojau savo įspūdžius don Chuanui, reikalavusiam išsamaus kiekvieno epizodo ir kiekvieno pojūčio apibūdinimo.

Kad atkurčiau visą neįprastų būsenų paveikslą, aš pridėjau įvairių papildomų detalių, mat norėjau kiek galima tiksliau perteikti visus savo išgyvenimus. Nenorėdamas kartotis, kai kurias nereikalingas mūsų pokalbių detales praleidau, tačiau tai tik tos vietos, kurios nieko neatskleidžia apie magiškąjį don Chuano pasaulį.